

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1995/43

Karar Sayısı : 1995/46

Karar Günü : 20.9.1995

R.G. Tarih-Sayı :29.09.1995-22419

İPTAL DAVASINI AÇAN : Anamuhalefet (Anavatan) Partisi Türkiye Büyük Millet Meclisi Grubu adına Grup Başkanı A. Mesut YILMAZ

İPTAL DAVASININ KONUSU : 24.6.1995 günlü, 557 sayılı "Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Deniz Ticaret Odaları, Ticaret Borsaları ve Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"nin; Anayasa'nın 2., 5., 6., 7., 10., 11., 33., 71., 87., 91., 135., 138., 153. ve 171. maddelerine aykırılığı savıyla tümüyle iptali ve ayrıca 1., 2., 4., geçici 2. maddeleriyle 21. maddesindeki 3628 sayılı Yasa'yla ilgili bölümün yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi istemidir.

II- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenen KHK :

İptali istenilen 557 sayılı "Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Deniz Ticaret Odaları, Ticaret Borsaları ve Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" şöyledir :

"5590 sayılı Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Deniz Ticaret Odaları, Ticaret Borsaları ve Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Kanununda değişiklik yapılması; 8/6/1995 tarihli ve 4113 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak, Bakanlar Kurulu'nca 24/6/1995 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Madde 1- 8/3/1950 tarihli ve 5590 sayılı Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Deniz Ticaret Odaları, Ticaret Borsaları ve Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Kanununun 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 2- Ticaret ve sanayi odası ile ticaret odası iller ve oda kurulması istenen merkez nüfusu sayımına göre 50.000'i aşan ilçelerde, deniz ticaret odası ve sanayi odası ise illerde Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın izni ile kurulur.

Ticaret ve sanayi odası kurulabilmesi için buna ilişkin yazılı başvurunun ticaret siciline kayıtlı en az 500 tacir ve/veya sanayici; ticaret odası için aynı sayıda tacir; sanayi odası için de 500 sanayici, deniz ticaret odası için ise bu Kanunun 9 uncu maddesinin (a) ile (i) bendleri arasında sayılan nitelikteki en az 500 tacir tarafından yapılması şarttır.

Büyükşehir Belediye teşkilatı bulunan şehirlerde faaliyet gösteren ticaret ve sanayi odası, ticaret odası veya sanayi odasının çalışma alanı kapsamındaki metropoliten ilçelerde oda kurulamaz.

Mevcut ticaret ve sanayi odasından ayrılan sanayiciler tarafından sanayi odası kurulması halinde, o ticaret ve sanayi odası adını alır."

Madde 2- 5590 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasının ilk paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Sanayi odaları kuruluş sahası içinde mevcut sanayicilerin en az beşyüzünün isteği üzerine kurulabilir. Bu Kanuna göre oda kurabilecek sanayicilerin vasıfları şunlardır:"

Madde 3- 5590 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin yedinci fıkrasına aşağıdaki (i) bendi eklenmiştir.

"(i) Yat turizmi ile uğraşan firmalar."

Madde 4- 5590 sayılı Kanunun 25 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye ikinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Kayıt ücreti ve yıllık aidat, beşyüzbin liradan az, beşmilyon liradan fazla olamaz. Ancak, bu miktarı yirmi katına kadar artırmaya Sanayi ve Ticaret Bakanlığı yetkilidir."

"Kooperatifler ve üst kuruluşları en küçük derecenin en alt kademesine göre kayıt ücreti ve yıllık aidat öderler."

Madde 5- 5590 sayılı Kanunun 26 ncı maddesinin (A) fıkrasının birinci ve yedinci bendleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Kooperatifler ve üst kuruluşları hariç odalarca her yıl için, gerçek kişi tacir ve sanayicilerin gelir vergisine ilişkin beyannamelerinde gösterilen ticari kazanç toplamı; tüzel kişi tacir ve sanayicilerin ise ödeyecekleri kurumlar vergisine ilişkin beyannamelerinde gösterilen gayrisafi kurum kazancı üzerinden binde sekiz oranında munzam aidat tahsil olunur."

"Bütün bu hallerde bir müessesenin şubeleri ile birlikte ödeyeceği munzam aidat, o yıl için tayin edilmiş bulunan yıllık aidat tavanının yirmi katını geçemez."

Madde 6- 5590 sayılı Kanunun 27 nci maddesinin birinci ve son fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Aşağıda belirtilen hizmetler karşılığında alınan ücretlerin oran ve miktarı nisbi ücretlerde yıllık aidat tavanını geçmemek kaydıyla binde 5'den ve maktu ücretlerde yıllık aidattan fazla olmamak kaydıyla oda yönetim kurullarının tesbiti, meclislerin teklifi ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığının onayı ile yürürlüğe konulacak tarifelerle tesbit olunur. Odaca verilen hizmetin dışarıdan satın alınması halinde bu tavana tabi olmaksızın satın alınan hizmetin bedeli de ücrete eklenerek ilgiliden tahsil edilir."

"Deniz Ticaret Odasıncı, Türk ve yabancı bayraklı gemilerden hizmet veya onay karşılığı alınacak ücretlerin hizmet veya onaydan itibaren onbeş gün içinde ödenmemesi halinde 6183 sayılı Kanun uyarınca yürürlükte bulunan oranlarda gecikme zammı tahakkuk ettirilerek, ücreti ile birlikte tahsil olunur."

Madde 7- 5590 sayılı Kanunun 33 üncü maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Ancak, ticaret borsalarının çalışma alanı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca Birliğin görüşü alınmak suretiyle daraltılabilir veya genişletilebilir."

Madde 8- 5590 sayılı Kanunun 50 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 50- Ticaret borsalarında yeterli arz ve talebi bulunan, dayanıklı ve stoklanabilir nitelikteki misli mallar, numune veya tipler üzerinden toptan alınıp satılır. Tipi tesbit edilmemiş olan mallarla misliyatından olup mahalli ihtiyaçları karşılayan maddeler ve canlı veya kesilmiş hayvanlar da borsada muamele görececek maddeler arasına alınabilir.

Borsa kotasyonuna dahil olmamakla beraber yeterli arz ve talebi bulunan, misli nitelikteki tarımsal ürünler, alıcı veya satıcının talebine bağlı olarak borsaya tescil ettirilebilir."

Madde 9- 5590 sayılı Kanunun 52 nci maddesinin birinci fıkrası ve altıncı fıkrasının (g) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Borsa kurulan yerlerde, hangi malların borsalarda alım ve satımının mecburi olduğu ve bunların en az miktarları, borsa meclisinin teklifi üzerine Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca tayin ve ilgili borsaca mahallinde ilan olunur. Bakanlık, değişen piyasa şartlarında, borsada yeterli arz ve talebi bulunmayan veya ticari teammüllere göre borsada alım satıma konu olmayan malları, genel olarak veya borsalar itibarıyla borsaya tabi maddeler arasından çıkarabilir, borsaya tabi maddelerin en az alım satım miktarlarını yeniden belirleyebilir. Bakanlığın bu husustaki kararları da mahallinde ilan edilir."

"g) Tescil ücreti oranı en çok binde üçtür. Bu oran borsa meclisleri kararı ile teklif ve Sanayi Ticaret Bakanlığınca tesbit olunur."

Madde 10- 5590 sayılı Kanunun 56 ncı maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Kayıt ücreti ve yıllık aidat, beşyüzbin liradan az, beşmilyon liradan fazla olamaz. Ancak, bu miktarları yirmi katına kadar arttırmaya Sanayi ve Ticaret Bakanlığı yetkilidir."

Madde 11- 5590 sayılı Kanunun 57 nci maddesinin birinci ve son fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Aşağıda belirtilen hizmetler karşılığında alınan ücretlerin oran ve miktarı nisbi ücretlerde yıllık aidat tavanını geçmemek kaydıyla binde 5'den ve maktu ücretlerde yıllık aidattan fazla olmamak kaydıyla borsa yönetim kurullarının tesbiti, meclislerin teklifi ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığının onayı ile yürürlüğe konulacak tarifelerle tesbit olunur. Borsaca verilen hizmetin dışardan satın alınması halinde bu tavana tabi olmaksızın satın alınan hizmetin bedeli de ücrete eklenerek ilgiliden tahsil edilir."

"Alım satımların tescilinden alınacak ücretler 52 nci maddenin (g) bendindeki oranı geçmemek ve 56 ncı maddenin ikinci fıkrasında belirtilen yıllık aidat tavanının dört katını aşmamak üzere alım ve satımın değerine göre azalan oranlarda kademeli olarak birinci fıkradaki usule göre belirlenir."

Madde 12- 5590 sayılı Kanunun 62 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 62- Birliğin görevleri şunlardır:

a) Odaları ve borsaları güçlendirecek ve aralarında işbirliği ile ahenkli çalışma, gelişme imkanları sağlayacak karar ve tedbirleri almak ve lüzumlu teşkilatı kurmak, oda ve borsaların kanuni amaç ve görevlerini yerine getirmelerini sağlamak üzere, uzman kadrolarıyla fikri yardımda bulunmak; gerektiğinde oda ve borsaların çalışma ve işlemlerini mevzuat esasları içinde yürütülmesini sağlamak amacıyla lüzumlu inceleme ve denetimleri yapmak,

b) Birlikçe düzenleneceği belirtilen yönetmelikleri düzenlemek,

c) Türkiye'nin iktisadi durumu hakkında raporlar hazırlamak, oda ve borsalarca bu konuda hazırlanan raporları tetkik etmek,

d) Yabancı memleketlerdeki oda ve borsalar tarafından tanzim edilen raporları tetkik ve Türkiye'yi ilgilendiren kısımları derleyip neşretmek,

e) Milletlerarası Ticaret Odası Türkiye Milli Komitesini kurmak ve işlerini yürütmek,

f) Milli ve uluslararası sergi ve fuarlar düzenlemek, bunlara iştirak etmek; yabancı ülkeler ticaret ve sanayi adalarının vekillik, mümessillik veya muhabirliğini kabul ve ifa etmek; milli ve uluslararası mesleki teşekküllere üye olmak veya bu çeşit teşekküller kurmak, uluslararası mesleki toplantılara iştirak etmek, yurt içinde ve yurt dışında ticaret merkezleri kurmak ve kurulmuş olanlara katılmak,

g) Türkiye'deki ve yabancı ülkelerdeki Türk-yabancı veya yabancı-Türk ticaret, sanayi ve deniz ticaret odalarına gerektiğinde genel kurul kararı ile yardımlar yapabilmek,

h) Tüketicinin korunması ve sağlıklı bir rekabet ortamının oluşturulması için gerekli önlemleri almak ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca bu konuda verilecek görevleri yapmak,

ı) Talepleri halinde, odalarla odalar, borsalarla borsalar, odalarla borsalar arasında çıkacak mesleki anlaşmazlıkları hakem olarak çözmek,

j) Oda ve borsaların iç yönetmeliklerini tasdik etmek,

k) Sermaye piyasası, yatırımların teşviki ve yönlendirilmesi, ithalat-ihracat rejim ve kararları, ithalatta haksız rekabetin önlenmesi ve vergi ile ilgili konularda resmi mercilere görüş bildirmek, teklif ve önerilerde bulunmak, gerektiğinde bu konularla ilgili toplantılara katılmak,

l) Sanayi ve Ticaret Bakanlığının gözetim ve denetiminde 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 37 nci maddesinde belirlenen Türkiye Ticaret Sicil Gazetesini çıkarmak,

m) Yeni oda veya borsa kurulması, mevcut oda veya borsaların çalışma alanlarının genişletilmesi ya da daraltılması ve mevcut borsaların kapatılması ile kayıt ücretleri, yıllık aidatlar ve alınacak ücretlere ilişkin tarifeler konularında gerekli araştırma ve incelemeler yapmak ve bu konularda Sanayi ve Ticaret Bakanlığına teklifte bulunmak,

n) Belirli madde bazında büyük miktarda işlem hacmine sahip ve salon satış usulüyle çalışan borsaların teknik olarak güçlendirilmeleri ile yurt içi ve yurt dışı borsalar arasındaki iletişimi sağlamak üzere çalışmalar yapmak, gerekli tedbirleri almak,

o) Yürürlükteki mevzuat çerçevesinde ithal malları fiyat tescil ve tetkik işlemlerini yapmak,

p) Odalarca düzenlenecek kapasite raporları ve benzeri belgeleri tetkik ve tasdik etmek,

r) Organize sanayi bölgeleri kurmak, kurulmalarına yardımcı olmak, kurulmuş veya kurulacak olanlara katılmak,

s) Gerektiğinde Sanayi ve Ticaret Bakanlığının izni ile yurt içinde ve dışında temsilcilikler ve irtibat büroları kurmak,

t) Yurt içinde ve uluslararası ticari anlaşmazlıklarda görev alacak tahkim divanını oluşturmak,

u) Gerçek ve tüzel kişi tacirlerin ticari işletmelerine ve tacirlik sıfatlarına ilişkin ticaret siciline kaydı gerekli tescil, tadil ve terkin niteliğindeki işlemlerinin dayanağını oluşturan bilgi, belge ve dokümanları düzenlemek, derlemek, optik ortamda saklamak, bilgisayara geçirmek, ticaret unvanlarının korunması da dahil bu bilgileri kullanıma sunmak ve benzeri hizmetleri görmek,

v) İhracatı geliştirme, yönlendirme, denetleme, gözetme ve dış ticarete ilişkin kotaları düzenleme ve uygulama ile ithalatla ilgili konularda bakanlıklarca verilecek görevleri yapmak,

y) Uluslararası anlaşmalar gereği TIR karneleri dağıtımı ve uygulamalarına ilişkin hizmetler ile EAN Çizgi Kod Sistemine ilişkin çalışmaları yürütmek,

z) Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca verilecek diğer görevleri yapmak ve gerekli teşkilatı kurmak.

Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinin çıkarılmasına ilişkin esasları tesbit, yayım işlerini sevk ve idare etmek ve Bakanlık ile Birlik arasındaki çalışmaları koordine etmek üzere Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Müsteşarının başkanlığında müsteşar yardımcıları, İç Ticaret Genel Müdürü, İç Ticaret Genel Müdür Yardımcıları ile Birlik Genel Sekreteri veya görevlendireceği Yardımcısı ve Gazete Müdüründen oluşan bir komite kurulur.

Komitenin çalışma usul ve esasları ile komite üyelerinin gazete gelirlerinden karşılanacak huzur haklarına, görev giderlerine ve diğer hususlara ilişkin esaslar Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile Birlik tarafından müştereken çıkarılacak bir yönetmelikte düzenlenir."

Madde 13- 5590 sayılı Kanunun 66 ncı maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Birlik Yönetim Kurulu, 64 üncü maddede düzenlenen Genel Kurulun kendi delegeleri arasından yargı gözetiminde ve iki yıl için seçecekleri onbeş üyeden oluşur. Aynı sayıda yedek üye seçilir."

Madde 14- 5590 sayılı Kanunun 69 uncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Genel Sekreter, Yönetim Kurulunun izni ile harcama yetkisi dahil görev ve yetkilerinden bir bölümünü yardımcılara devredebilir."

Madde 15- 5590 sayılı Kanunun 71 inci maddesinin birinci ve son fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Birlikçe, aşağıda belirtilen hizmetler karşılığında alınan ücretlerin oran ve miktarı nisbi ücretlerde beşmilyon lirayı aşmamak kaydıyla binde 5'den, maktu ücretlerde de beşmilyon liradan fazla olmamak kaydıyla yönetim kurulunun teklifi ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığının onayı ile yürürlüğe konulacak tarifelerle tesbit olunur. Ancak, bu miktarı yirmi katına kadar artırmaya Sanayi ve Ticaret Bakanlığı yetkilidir."

"Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayınlanacak ilan ücretleri, birinci fıkradaki tavana tabi olmaksızın ilanın kelime sayısı ve niteliği esas alınmak suretiyle Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi Komitesinin teklifi ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığının onayı ile yürürlüğe girer."

Madde 16- 5590 sayılı Kanunun 79 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 79- Türkiye ile diğer yabancı ülkeler arasında ekonomik ve ticari ilişkilerin geliştirilmesine yardımcı olmak amacıyla Dış İşleri Bakanlığı ile işbirliği yapılmak suretiyle Birliğin teklifi üzerine Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından tek taraflı veya çok taraflı Türk-yabancı veya yabancı-Türk ticaret, sanayi ve deniz ticaret odaları kurulur. Müşterek odaların kuruluş esasları, Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle tesbit olunur. Bu odalardan yurt dışında kurulmuş olanların faaliyetlerinin izlenmesi, yurt içindekilerinin çalışmalarının denetlenmesi ve izlenmesi Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca yapılır."

Madde 17- 5590 sayılı Kanunun 86 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 86- Odalarda, Borsalarda, Birlikte ve bunların kurduğu teşekküllerde istihdam edilenlerin işe alınması, çalıştırılması, sicil, atama, yükselme, nakil, işten ayrılma ve çıkarma, disiplin işlemleri, aylık ücret, ödenek, ikramiye ile çalıştığı esnada ödenecek sosyal ve benzeri yardımlar, ayrılma tazminatı ve diğer tüm özlük hakları, Birlikçe hazırlanacak ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca onaylanacak bir yönetmelikte düzenlenir."

Madde 18- 5590 sayılı Kanunun ek 5 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Ek Madde 5- Kullanma esasları ve uygulaması Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikte tesbit edilmek üzere, odalar, borsalar ve Birlik; eğitim faaliyetlerine katkıda bulunmak için en az % 1, yeni kurulan veya mali yönden yetersiz bulunan oda ve borsaların teşvik ve desteklenmesi ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığı iç ticaret hizmetlerinin geliştirilmesi için en az % 1, sergi ve fuarlar açılması, organize sanayi ve ticaret bölgeleri kurulması, milli ve uluslararası toplantı ve kongreler düzenlenmesi gibi faaliyetler için de yine en az % 1 oranında olmak üzere gelir bütçelerinden her yıl pay ayrırırlar."

Madde 19- 5590 sayılı Kanunun ek 7 nci maddesinin (B) bendinin (b) alt bendinin birinci paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"İlçe seçim kurulu başkanlığınca onaylanan listelerde yazılı delegelerden oluşan Birlik Genel Kurulunda gizli oyla Birlik Yönetim Kurulu asıl ve yedek üyeleri seçilir."

Madde 20- 5590 sayılı Kanuna aşağıdaki ek maddeler eklenmiştir.

"Ek Madde 8- Oda, borsa, Birlik tesislerinin inşaatı için uzun vadeli, düşük faizli kredi imkanlarından, Devletçe sağlanan teşvik ve fonlardan odalar, borsalar ve Birlik yararlandırılabilir. Borsalar, yapacakları hizmetlerle ilgili olarak kamu emlak ve arazilerine ihtiyaç duydukları takdirde, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 30 uncu maddesine göre yapılacak işlem borsalar adına Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca yerine getirilir."

"Ek Madde 9- Odalar, kendi üyeleri ile ilgili olarak, 507 sayılı Kanuna tabi esnaf ve sanatkar odaları tarafından belirlenen tarifelere konu mal ve hizmetler için ilgili meslek komitesinin teklifi ve yönetim kurulunun kararı ile tarife tesbit edebilirler.

Tarifelere, belediyeler ve o yerin en büyük mülki amirliğince itiraz olunabilir.

İtiraz, ilgili esnaf ve sanatkar odaları birliği başkanı ile tarifeyi tesbit eden oda temsilcisi ve Sanayi ve Ticaret İl Müdüründen teşkil olunacak bir komisyonda görüşülür.

İlgililer tarife üzerinde mutabakat sağlanamaması halinde komisyon kararlarına karşı ticari davaları görmeye yetkili mahkemeye de başvurabilirler. Ancak, mahkemeye başvurulması tarifenin yürütülmesini durdurmaz. Mahkeme kararları kesindir.

507 sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesi 5590 sayılı Kanuna tabi odaların üyeleri için de uygulanır.

Ücret tarifelerinin düzenlenmesi, ilgili mercilere sunulması, tarifelere itiraz, komisyonun toplanma ve karar yeter sayıları, görüşmelerin yapılması, bu hususlara ilişkin süreler ve diğer usul ve esaslar Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikte gösterilir."

"Ek Madde 10- Birliğin görüşü de alınarak Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca, bir veya birden çok maddenin alım satımının yapılabileceği il bölge veya ülke düzeyinde ihtisas borsaları da kurulabilir. Bunların çalışma alanları Birliğin görüşü alınarak Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca genişletilip daraltılabilir.

Borsalar kotasyonlarına dahil bulunan ürünlerle sınırlı olmak üzere umumi mağazacılık yapabilirler. Depolarına konulan borsaya tabi maddeler ile ilgili olarak, makbuz senedi, varant veya malı temsil eden diğer senetler düzenleyebilirler. 2699 sayılı Umumi Mağazalar Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrası ve dördüncü fıkrasının (a) bendi bunlar hakkında uygulanmaz.

Borsalar ve diğer kuruluşlarca düzenlenen makbuz senedi, varant veya malı temsil eden diğer senetlerin cirosu suretiyle de borsalarda alım satım yapılabilir. Borsada işlem gören malı temsil eden diğer senetler ile vadeli işlem ve opsiyon işlemleri sözleşmeleri de kıymetli evrak hükmündedir. Bu senetlerin hangi kuruluşlarca düzenlenebileceği, senetlerde aranacak şart

ve nitelikler, alım satım yöntemlerine ilişkin usul ve esaslar Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle tesbit olunur.

Alivire ve vadeli alım satımlarda borsalarca düzenlenerek kullanılan sözleşmeler güvenceye bağlanmış olmaları koşuluyla Türk Ticaret Kanununun 743 üncü maddesinde belirtilen cirosu kabil diğer senetler gibi ciro edilebilir. Bu şekilde güvenceye bağlanmış olan sözleşmelerin cirosu suretiyle de borsalarda alım satım yapılabilir. Bu sözleşmelere hangi hususların yazılacağı ile bu tür satışlara uygulanacak esaslar Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca hazırlanacak bir yönetmelikte düzenlenir.

Borsalarda, Sermaye Piyasası Kurulu, ilgili borsa ve Birliğin de görüşü alınarak mala dayalı vadeli ve opsiyon işlemleri sözleşmelerinin işlem göreceği vadeli işlem piyasalarını kurmaya Sanayi ve Ticaret Bakanlığı yetkilidir.

Vadeli ve opsiyon işlemleri sözleşmelerinin nitelikleri, alım satım yöntemleri, bu piyasalarda faaliyet gösterecek kurumların kuruluş, faaliyet ve denetim esasları ile yükümlülükleri, takas ve saklama sistemi, verilen hizmet karşılığında alınacak her türlü ücret ve teminatlara ilişkin usul ve esaslar bu maddenin 5 inci fıkrasında belirtilen kurum ve kuruluşların da görüşü alınarak Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikte düzenlenir.

Borsalar, bu Kanunda yazılı görevlerini yerine getirebilmek için yeterli altyapı, donanım ve personeli sağlamak ve örgütlenmelerine ilişkin gerekli hizmet birimlerinin ve şubelerini oluşturmak zorundadırlar. Buna ilişkin esaslar Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikte gösterilir."

Madde 21- 5590 sayılı Kanunun 18 inci maddesinin son, 27 nci maddesinin ikinci ve 44 üncü maddesinin son fıkraları, 52 nci maddesinin (f) ve 57 inci maddesinin (l) bendleri, 65 inci maddesinin (B) fıkrasının (b) bendi, 66 ncı maddesinin dördüncü ve son fıkraları; 18/11/1960 tarihli ve 132 sayılı Türk Standartları Enstitüsü Kuruluş Kanununun 11 inci maddesinin (A) bendi, 19/4/1990 tarihli ve 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununun 2 nci maddesinin (e) bendi ile 8 inci maddesinin (h) bendi yürürlükten kaldırılmış; 8/4/1965 tarihli ve 580 sayılı Milli Prodüktivite Merkezi Kuruluş Kanununun 13 üncü maddesinin (b) bendinde geçen "Türkiye Ticaret Odaları-Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği ile yıllık gelirleri 250.000 liradan fazla olan Ticaret ve Sanayi Odaları, Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Ticaret Borsalarının" ibaresi, 27/10/1960 tarihli ve 118 sayılı İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi Kurulması Hakkında Kanunun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Ticaret ve Sanayi Odalarının ve Odalar Birliğinin" ibaresi madde metinlerinden çıkarılmıştır.

Geçici Madde 1- Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımından itibaren 3 ay içinde, üyelerin oda ve borsalara, oda ve borsaların Birliğe olan borçlarının asıllarının tamamını ödemeleri halinde gecikme zammı tahakkuk ve tahsil olunmaz.

Geçici Madde 2- Odalar ve borsaların 1995 Ekim-Kasım aylarında yapılacak organ seçimleri ile Birliğin 1996 Mayıs ayı içerisinde yapılacak oda ve borsa konsey üyeleri ile Birlik Yönetim Kurulu seçimleri bir yıl süreyle ertelenmiştir. Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihte görevde bulunan oda ve borsa organlarının görevi 1996 Ekim-Kasım aylarında yapılacak seçimlere; oda ve borsa konsey üye ve başkanları ile Birlik Yönetim

Kurulunun görevi de 1997 Mayıs ayı içinde yapılacak Genel Kurul seçimlerine kadar devam eder.

Geçici Madde 3- Odalar, Borsalar ve Birliğin Türk Standartları Enstitüsü, Milli Prodüktivite Merkezi, İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi ve Türkiye Ziraat Odaları Birliğine olan, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarih itibariyle tahakkuk ettirilmiş aidat veya kanuni pay borç asıllarının tahsiline devam olunur. Ancak bu tarih itibariyle tahsil edilmemiş olan gecikme zamları terkin edilir.

Madde 22- Bu Kanun Hükmünde Kararname yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 23- Bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür."

B- Dayanılan Anayasa Kuralları:

İptal gerekçesinde dayanılan Anayasa kuralları şunlardır:

1. "MADDE 2.- Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir."

2. "MADDE 5.- Devletin temel amaç ve görevleri, Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır."

3. "MADDE 6.- Egemenlik, kayıtsız şartsız Milletindir. Türk Milleti, egemenliğini, Anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili eliyle kullanır.

Egemenliğin kullanılması, hiçbir surette hiçbir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılamaz. Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz."

4. "MADDE 7.- Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinindir. Bu yetki devredilemez."

5. "MADDE 10.- Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

6. "MADDE 11.- Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır.

Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz."

7. "MADDE 33.- Herkes, önceden izin almaksızın dernek kurma hakkına sahiptir.

Dernek kurabilmek için kanunun gösterdiği bilgi ve belgelerin kanunda belirtilen yetkili mercie verilmesi yeterlidir. Bu bilgi ve belgelerin kanuna aykırılığının tespiti halinde yetkili merci, derneğin faaliyetinin durdurulması veya kapatılması için mahkemeye başvurur.

Hiç kimse bir derneğe üye olmaya ve dernekte üye kalmaya zorlanamaz. Dernek kurma hürriyetinin kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunda gösterilir.

Dernekler, kanunun öngördüğü hallerde hâkim kararıyla kapatılabilir veya faaliyetten alıkonabilir. Ancak, milli güvenliğin, kamu düzeninin, suç işlenmesini veya suçun devamını önlemenin yahut yakalamanın gerektirdiği hallerde gecikmede sakınca varsa, kanunla bir merci, derneği faaliyetten men ile yetkilendirilebilir. Bu merciin kararı, yirmidört saat içerisinde görevli hakimin onayına sunulur. Hâkim, kararını kırksekiz saat içinde açıklar; aksi halde, bu idari karar kendiliğinden yürürlükten kalkar.

Birinci fıkra hükmü, Silahlı Kuvvetler ve kolluk kuvvetleri mensuplarına ve görevlerinin gerektirdiği ölçüde Devlet memurlarına kanunla sınırlamalar getirilmesine engel değildir.

Bu madde hükümleri vakıflarla ilgili olarak da uygulanır."

8. "MADDE 71.- Kamu hizmetine girenlerin mal bildiriminde bulunmaları ve bu bildirimlerin tekrarlanma süreleri kanunla düzenlenir. Yasama ve yürütme organlarında görev alanlar, bundan istisna edilemez."

9. "MADDE 87.- Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkileri, kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak; Bakanlar Kurulunu ve bakanları denetlemek; Bakanlar Kuruluna belli konularda kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermek; bütçe ve kesinhesap kanun tasarılarını görüşmek ve kabul etmek; para basılmasına ve savaş ilânına karar vermek; milletlerarası andlaşmaların onaylanmasını uygun bulmak, Anayasanın 14 üncü maddesindeki fiillerden dolayı hüküm giyenler hariç olmak üzere, genel ve özel af ilânına, mahkemelerce verilip kesinleşen ölüm cezalarının yerine getirilmesine karar vermek ve Anayasanın diğer maddelerinde öngörülen yetkileri kullanmak ve görevleri yerine getirmektir."

10. "MADDE 91.- Türkiye Büyük Millet Meclisi, Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verebilir. Ancak sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümünde yer alan siyasi haklar ve ödevler kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemez.

Yetki kanunu, çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin, ama cını, kapsamını, ilkelerini, kullanma süresini ve süresi içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılamayacağını gösterir.

Bakanlar Kurulunun istifası, düşürülmesi veya yasama dönemi nin bitmesi, belli süre için verilmiş olan yetkinin sona ermesine sebep olmaz.

Kanun hükmünde kararnamenin, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından süre bitiminden önce onaylanması sırasında, yetkinin son bulunduğu veya süre bitimine kadar devam ettiği de belirtilir.

Sıkıyönetim ve olağanüstü hallerde, Cumhurbaşkanının Başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulunun kanun hükmünde kararname çıkarmasına ilişkin hükümler saklıdır.

Kanun hükmünde kararnameler, Resmî Gazetede yayımlandıkları gün yürürlüğe girerler. Ancak, kararnamede yürürlük tarihi olarak daha sonraki bir tarih de gösterilebilir.

Kararnameler, Resmi Gazetede yayımlandıkları gün Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulur.

Yetki kanunları ve bunlara dayanan kanun hükmünde kararname ler, Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonları ve Genel Kurulunda öncelikle ve ivedilikle görüşülür.

Yayımlandıkları gün Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulma yan kararnameler bu tarihte, Türkiye Büyük Millet Meclisince redde dilen kararnameler bu kararın Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte, yürürlükten kalkar. Değiştirilerek kabul edilen kararnamelerin değiştirilmiş hükümleri, bu değişikliklerin Resmî Gazetede yayımlandığı gün yürürlüğe girer."

11. "MADDE 135.- Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları; belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, meslekî faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlâkını korumak maksadı ile kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamu tüzelkişilikleridir. Kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadî teşebbüslerinde aslî ve sürekli görevlerde çalışanların meslek kuruluşlarına girme mecburiyeti aranmaz.

Bu meslek kuruluşları, kuruluş amaçları dışında faaliyette bulunamazlar.

Bu meslek kuruluşları ve üst kuruluşları organlarının seçimlerinde siyasi partiler aday gösteremezler.

Bu meslek kuruluşları üzerinde Devletin idari ve mali denetimine ilişkin kurallar kanunla düzenlenir.

Amaçları dışında faaliyet gösteren meslek kuruluşlarının sorumlu orgalarının görevine, kanunun belirlediği merciin veya Cumhuriyet savcısının istemi üzerine mahkeme kararıyla son verilir ve yerlerine yenileri seçtirilir.

Ancak, milli güvenliğin, kamu düzeninin, suç işlenmesini veya suçun devamını önlemenin yahut yakalamanın gerektirdiği hallerde gecikmede sakınca varsa, kanunla bir merci, meslek kuruluşlarını veya üst kuruluşlarını faaliyetten men ile yetkilendirilebilir. Bu merciin kararı, yirmidört saat içerisinde görevli hakimın onayına sunulur. Hakim, kararını kırksekiz saat içinde açıklar; aksi halde, bu idari karar kendiliğinden yürürlükten kalkar."

12. "MADDE 138.- Hakimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdani kanaatlerine göre hüküm verirler.

Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz.

Görölmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz.

Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değıştirmek ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez."

13. "MADDE 153.- Anayasa Mahkemesinin kararları kesindir. İptal kararları gerekçesi yazılmadan açıklanamaz.

Anayasa Mahkemesi bir kanun veya kanun hükmünde kararnamenin tamamını veya bir hükmünü iptal ederken, kanun koyucu gibi hareket le, yeni bir uygulamaya yol açacak biçimde hüküm tesis edemez.

Kanun, kanun hükmünde kararname veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İttüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceğı tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez.

İptal kararının yürürlüğe girişinin ertelendiğı durumlarda, Türkiye Büyük Millet Meclisi, iptal kararının ortaya çıkardığı hukukî boşluğu dolduracak kanun tasarı veya teklifini öncelikle görüşüp karara bağlar.

İptal kararları geriye yürümez.

Anayasa Mahkemesi kararları Resmî Gazetede hemen yayımlanır ve yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzelkişileri bağlar."

14. "MADDE 171.- Devlet, millî ekonominin yararlarını dikkate alarak, öncelikle üretimin artırılmasını ve tüketicinin korunmasını amaçlayan kooperatifçiliğın gelişmesini sağlayacak tedbirleri alır."

III- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İttüzüğünün 8. maddesi gereğince, Yekta Güngör ÖZDEN, Yılmaz ALİEFENDİOĞLU, İhsan PEKEL, Selçuk TÜZÜN, Ahmet N. SEZER, Samia AKBULUT, Yalçın ACARGÜN, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Lütfi F. TUNCEL ve Nurettin TURAN'ın katılmalarıyla 14.8.1995 günü yapılan ilk inceleme toplantısında;

1- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

2- Yürürlüğün durdurulması konusunun düzenlenecek ayrıntılı bir rapordan sonra değerlendirilip karara bağlanmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

IV- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

24.6.1995 günlü, 557 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 1., 2., 4. maddeleriyle, 21. maddesindeki kaldırılan hükümler arasında yer alan "3628 sayılı Yasa'nın 2/e bendi ile 8/h bendi"ne ilişkin kuralların ve geçici 2. maddesinin yürürlüğünün durdurulması istemi 20.9.1995 günlü toplantıda oybirliğiyle reddedilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Davanın esasına ilişkin rapor, dava dilekçesi ve ekleri, iptali istenilen Kanun Hükmünde Kararname ve dayanılan Anayasa kuralları ile bunların gerekçeleri ve öteki yasama belgeleri okunduktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Kanun Hükmünde Kararname Hakkında Genel Açıklama :

Kanun Hükmünde Kararname (KHK) kurumu, 22.9.1971 günlü ve 1488 sayılı Yasa ile 1961 Anayasası'nın 64. maddesinde yapılan değişiklik sonucu hukukumuzda girmiştir. Bu değişikliğin gerekçesinde "Parlamentar rejimlerde, kanun yapmanın belli usullere uyulmak zorunluluğu sebebiyle zaman aldığı ve gecikmeler meydana getirdiği bir gerçektir. Değişen iktisadî ve sosyal şartların gereği olarak bazı hukuk kurallarının bu usuller dışında yürürlüğe konulabilmesi çağdaş devlet anlayışının tabii sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Anayasa'nın 5. maddesi hükmünün prensibini bozmamak ve her halde önceden yasama meclislerince esasları bir kanunla tesbit olunan sınırlar içerisinde kalmak kaydıyla hükümete KHK'ler çıkarma yetkisinin verilmesi ve bu yetkiyi düzenleyen hükmün T.B.M.M.'nin genel olarak görev ve yetkilerini belirleyen 64. maddesine eklenmesi uygun görülmüştür." denilmektedir. KHK'ler, temelde 1961 Anayasası'ndan çok farklı olmamakla birlikte 1982 Anayasası'nda kimi yeniliklerle ve fakat benzer gerekçelerle 91. maddede düzenlenmiştir. Böylece, hem yürütme organını güçlendirmek hem de değişen ekonomik ve sosyal konuların ortaya çıkardığı sorunlara ivedi çözümler bulmak amacına ulaşmak istenilmiştir.

Olağan dönemlerde çıkarılan KHK'lerin mutlaka bir yetki yasasına dayanması zorunludur. Yetki yasasının içeriği ve öğeleri de Anayasa'nın 91. maddesinde belirlenmiştir. 87. maddede ise Bakanlar Kurulu'na "belli konularda" KHK çıkarma yetkisi vermek TBMM'nin görev ve yetkileri arasında sayılmıştır.

Bakanlar Kurulu'nun belli bir konuda KHK çıkarabilmesi için öncelikle TBMM tarafından kendisine bu konuda yasa ile bir yetkinin verilmiş olması gerekir. Bakanlar Kurulu, bir yasa ile önceden yetkilendirilmedikçe, kendiliğinden KHK çıkartamaz. Yasa ile verilen yetkiye dayanılarak çıkartılan KHK, yürürlükteki yasa hükümlerini kaldırabilmekte ve değiştirebilmekte, başka bir anlatımla yasanın hukuksal gücüne sahip bulunmaktadır. Yasama yetkisinin, "kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak" öğelerini içerdiği kuşkusuzdur. KHK, yürürlükteki yasa hükümlerini kaldırabilmekte ve değiştirebilmektedir.

Anayasa'da öngörüldüğü biçimi ile KHK'ler yapısal (organik-uzvî) bakımdan yürütme organı işlemi, işlevsel (fonksiyonel) yönden ise yasama işlemi niteliğindedirler. Ancak, Türkiye Büyük Millet Meclisi verdiği yetkiyi bir yasa ile her zaman geri alabileceği gibi kendisine sunulan KHK'leri aynen kabul etmek ya da reddetmek zorunda olmayıp dilediğinde değiştirerek de kabul edebilir. Bakanlar Kurulu'na KHK çıkarma yetkisinin verilmesi, yasayla düzenlemesi gereken konuların yasama alanından çıkarılıp yürütme organının düzenleme alanına sokulması

sonucunu doğurmaz. Bu nedenle, Bakanlar Kurulu'na KHK çıkarma yetkisinin verilmiş olması Anayasa'nın 7. maddesinde öngörülen "Yasama yetkisinin devredilmezliği" ilkesini ortadan kaldırmaz.

Bakanlar Kurulu'na KHK çıkarılabilmesine yetki veren yasada yer alması zorunlu öğeler Anayasa'nın bu konuya ilişkin 91. maddesinin ikinci fıkrasında açıkça gösterilmiştir. Buna göre :

"Yetki kanunu, çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin amacını, kapsamını, ilkelerini, kullanma süresini ve süresi içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılmayacağını gösterir." Bundan anlaşılacağı gibi yetki yasası, yürürlüğe konulacak KHK'nin amacını, kapsamını, ilkelerini, kullanma süresini ve bu süre içinde birden çok kararname yürürlüğe konulup konulamayacağını belirtmek zorundadır. Bakanlar Kurulu'na verilen türevsel yetki, yasada öngörülen amaç, ilke, kapsam ve süre ile sınırlı bir yetkidir. O halde, yetki yasasında Anayasa'nın belirlediği öğelerin belli bir içeriğe kavuşturularak somutlaştırılması gerekir.

Bakanlar Kurulu'na KHK çıkarma yetkisinin "belli konularda" verilebileceğinin 1961 Anayasası'nın 64. maddesinde açıkça belirtilmesine karşın, 1982 Anayasası'nın yetki yasasının sahip olması gereken öğelerini gösteren 91. maddesinde bu koşul yer almamaktadır. Ancak, 1982 Anayasası'nın 87. maddesinde "... Bakanlar Kuruluna belli konularda Kanun Hükmünde Kararname çıkarma yetkisi vermek..." TBMM'nin görev ve yetkileri arasında sayılmış bulunmaktadır. Bu nedenle, 91. maddede "belli konularda" açıklığının yer almaması bir noksanlık sayılamaz. Çünkü, 87. maddede, Bakanlar Kurulu'na verilecek KHK çıkarma yetkisinin ancak belli konularda olabileceği açıkça gösterilmektedir. Bu durumda, Türkiye Büyük Millet Meclisi, Bakanlar Kurulu'na ancak belli konularda bu yetkiyi verebilir; her konuyu kapsayacak biçimde bir KHK çıkarma yetkisi veremez. KHK'nin konusunun yetki yasasında belirlenmesi zorunludur. Yetki, somutlaştırılmış ve belli bir konuda tanınmalıdır. Bakanlar Kuruluna sınırları belirsiz bir konuda KHK çıkarma yetkisi verilemez. KHK'nin konusu da yetki yasasında belirlenen çerçevenin dışına çıkamaz. KHK'nin yetki yasasında belirtilen amaç, kapsam ve ilkelere de uygun olması gerekir. Verilen yetkinin konusunun yasada gösterilmesi zorunluluğunun bu yasaya dayanılarak yürürlüğe konulan KHK'lerin yetki yasası kapsamı içinde kalıp kalmadıklarının hem yargısal hem de siyasal denetimlerinin yapılması yönünden çok büyük bir önemi vardır. Yetki Yasası'nın kapsamı dışında yürürlüğe konulan veya başka bir anlatımla yasanın öngörmediği bir konuda düzenleme yapan bir KHK'nin Anayasa'ya aykırı olacağı kuşkusuzdur.

Anayasa'da kimi konuların KHK'lerle düzenlenmesi yasaklanmaktadır. 91. maddenin birinci fıkrasında "Türkiye Büyük Millet Meclisi, Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verebilir. Ancak, sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasa'nın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümünde yer alan siyasî haklar ve ödevler kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemez." denilmektedir.

Buna göre, Anayasa'nın KHK'lerle düzenlenemeyeceğini belirlediği konularda TBMM tarafından Bakanlar Kurulu'na düzenlemede bulunması için bir yetki verilmesi de olanaksızdır. Verilen yetkinin konusunun belli olmasının, Anayasa'nın 91. maddesindeki "yetki verilemeyecek konular"ı da kapsayıp kapsamadığının incelenebilmesi yönünden de önemi büyüktür.

Bu nedenlerle, Bakanlar Kurulu'nun hangi konularda KHK çıkarabileceği Yetki Yasası'nda açıkça belirtilmeli ve verilen yetki konu yönünden mutlaka belirgin olmalıdır. Anayasa'nın 91. maddesine göre Yetki Yasası'nda çıkarılacak KHK'nin "amacı", "kapsamı" ve "ilkeleri"nin de belirtilmesi gerekir. Amaç, Bakanlar Kurulu'nun kendisine verilen yetki ile neleri gerçekleştirmesinin istendiğini belirlediğinden yetki yasasında KHK'nin amacı da somut olarak açıklanmalıdır. KHK'nin amacı ve kapsamı da konusu gibi geniş içerikli her yöne çekilebilecek biçimde genel anlatımlarla gösterilmemeli; değişik yorumlamaya elverişli olmamalıdır. KHK'nin yetki yasasında gösterilen amaç ve kapsam doğrultusunda, verilen ilkelere uygun çıkarılıp çıkarılmadığının saptanması hem yargısal hem de siyasal denetim yönünden zorunludur. KHK, yasada gösterilen amacı dışında yürürlüğe konulmuşsa ya da yetkinin kapsamını aşıyorsa veya ilkelere uygun değilse bu durumu onu yetki yasasına ve dolayısıyla Anayasa'ya aykırı düşürür.

Anayasa'ya göre, yetki yasasında, Bakanlar Kurulu'na verilen yetkinin süresinin de gösterilmesi zorunludur. Bu zorunluluk, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin yetkilerini çok uzun bir süre yürütme organına vermekten alıkoymaktadır.

Yasada öngörülen sürenin bitiminden sonra çıkarılan KHK'nin Anayasa'ya aykırı düşeceği kuşkusuzdur. Ancak, yetki süresi içerisinde çıkarılmış olan KHK'ler yasadaki sürenin bitiminden sonra da Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce onaylanmış olmasalar da geçerliliklerini korurlar. Bu konuda Anayasa'nın 91. maddesinde şu açıklık bulunmaktadır: "Kanun hükmünde kararnameler, Resmî Gazetede yayımlandıkları gün yürürlüğe girerler. Ancak, kararnamede yürürlük tarihi olarak daha sonraki bir tarih de gösterilebilir.

Kararnameler, Resmî Gazetede yayımlandıkları gün Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulur.

Yetki kanunları ve bunlara dayanan kanun hükmünde kararnameler, Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonları ve Genel Kurulunda öncelikle ve ivedilikle görüşülür.

Yayımlandıkları gün Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmayan kararnameler bu tarihte, Türkiye Büyük Millet Meclisince reddedilen kararnameler bu kararın Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte, yürürlükten kalkar. Değiştirilerek kabul edilen kararnamelerin değiştirilmiş hükümleri, bu değişikliklerin Resmî Gazetede yayımlandığı gün yürürlüğe girer."

B- KHK'nin Yargısal Denetimi :

Anayasa'ya göre KHK'ler Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin denetimine bağılırlar. Anayasa'nın yukarıya alınan 91. maddesinde bu denetimin yöntemi ve koşulları belirtilmiştir.

Öncelik ve ivedilik koşuluyla, yetki yasalarının gecikmeden çıkarılabilmesi ve çıkarıldıktan sonra da yürürlüğe konulan KHK'lerin aynı biçimde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde karara bağlanması istenilmiştir.

Anayasa'da KHK'lerin siyasal denetimi yanında yargısal denetimi de öngörülmüştür. KHK'ler, işlevsel (fonksiyonel) yönden yasama işlemi niteliğinde olduklarında bunların yargısal denetimlerinin yapılması görev ve yetkisi de Anayasa Mahkemesi'ne verilmiştir. Anayasa'nın 148., 150., 151., 152. ve 153. maddeleri hükümlerine göre, KHK'lerin Anayasa'ya biçim ve esas bakımlarından uygunluğunu Anayasa Mahkemesi denetler.

KHK'nin yargısal denetimi sözkonusu olduğunda KHK'nin dayandığı yetki yasasının öncelikle Anayasa'ya daha sonra da KHK'nin kendisinin hem yetki yasasına hemde Anayasa'ya uygunluğu sorunlarının çözümlenmesi gerekir. Hernekadar, Anayasa'nın 148. maddesinde KHK'lerin yetki yasalarına uygunluğunun denetlenmesinden değil yalnızca Anayasa'ya biçim ve esas bakımlarından uygunluğunun denetlenmesinden söz edilmekte ise de, Anayasa'ya uygunluk denetiminin içerisine öncelikle KHK'nin yetki yasasına uygunluğunun denetimi girer. Çünkü, Anayasa'da, Bakanlar Kurulu'na ancak yetki yasasında belirtilen sınırlar içerisinde KHK çıkarma yetkisi verilmiştir. Yetki yasası olmazsa (Anayasa mad. 121 dışında) KHK olamaz. Bu yetkinin dışına çıkılması KHK'yi Anayasa'ya aykırı duruma getirir. Böylece, KHK'nin yetki yasasına aykırı olması Anayasa'ya aykırı olması ile özdeşleşir. Nitekim, 335 ve 347 sayılı KHK'ler dayandırıldıkları 3268, 3347 ve 3479 sayılı Yetki Yasalarının kapsamı dışında kalmaları nedeniyle; 493, 501, 502, 503, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521 ve 524 sayılı KHK'ler ise dayandıkları 3911 sayılı Yetki Yasası'nın iptali nedeniyle Anayasa'ya aykırı görülerek iptal edilmişlerdir.

Olağanüstü Hal KHK'leri dayanaklarını doğrudan doğruya Anayasa'dan (mad. 121) alırlar. Bu tür KHK'lerin bir yetki yasasına dayanması gerekli değildir. Buna karşın, olağan KHK'lerin bir yetki yasasına dayanmaları zorunludur. KHK'ler, yasa gücünü dayandıkları yetki yasasından alırlar. Bu nedenle KHK'ler ile dayandıkları yetki yasası arasında çok sıkı bir bağ vardır.

Yetki Yasası, KHK ve KHK'nin Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce aynen ya da değiştirilerek kabulü birbirinden bağımsız işlemler olmayıp Anayasa'da öngörülen bir sürecin değişik evreleridir. KHK'nin yetki yasası ile olan bağı, KHK'yi aynen ya da değiştirilerek kabul eden yasa ile kesilir. Bu yasa, KHK'yi kendi bünyesine alarak genel anlamda bir yasa niteliğine dönüştürür. Bu nedenle, KHK ile dayandığı yetki yasası arasındaki bağ KHK'nin aynen ya da değiştirilerek yasaya dönüşmesine kadar devam etmektedir. KHK, yasa gücünü, dayandığı yetki yasası ile konulan esaslara uygunluğu ve yetki yasasının da Anayasa'ya uygunluğu varsayıldığı için kazanmaktadır. Yetki yasasının Anayasa'ya aykırılığının saptanması ya da bu nedenle iptaline karar verilmesi durumunda, bu varsayım gerçekleşmediğinden, bu yasaya dayanılarak çıkartılan KHK Anayasal dayanaktan yoksun kalır. Bu durumda KHK, Anayasa'nın uygun gördüğü ölçünün ötesinde verilen bir yetkinin kullanılması sonucu çıkartılmış olması nedeniyle Anayasa'ya aykırılık oluşturur. KHK; yetki yasasına ve içeriği yönünden de Anayasa'ya aykırı bulunmasa bile dayandığı yetki yasası Anayasa'ya aykırı ise bu nedenle iptali gerekir.

KHK'nin Anayasa'ya uygun bir yetki yasasına dayanması geçerliliğin ön koşuludur. Bir yetki yasasına dayanmadan çıkartılan ya da dayandığı yetki yasası Anayasa'ya aykırı olan bir KHK'nin kuralları, içerikleri yönünden Anayasa'ya aykırılık oluşturmaları bile, Anayasa'ya uygunluğundan söz edilemez.

Öbür yönden, KHK'lerin Anayasa'ya uygunluk denetimleri yasaların denetimlerinden farklıdır. Anayasa'nın 11. maddesinde; "Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz." denilmektedir. Bu nedenle yasaların denetiminde, onların yalnızca Anayasa kurallarına uygun olup olmadıkları saptanır. KHK'ler ise konu, amaç, kapsam ve ilkeleri yönünden hem dayandıkları yetki yasasına hem de Anayasa'ya uygun olmak zorundadırlar. Bu nedenlerle, KHK kurallarının içerikleri yönünden de Anayasa'ya uygunluk denetiminin yapılabilmesi için öncelikle ortada Anayasa'ya uygun bir yetki yasasının varlığı gerekir.

KHK'lerin Anayasa'ya aykırılığı saptanmış ya da bu nedenle iptal edilmiş bir yetki yasasına uygun olup olmadığının incelenmesi ise denetimi anlamsız kalır. Çünkü Anayasa'ya aykırı bir yetki yasasına dayanılarak çıkartılan KHK'lerin Anayasa'ya uygun görülmesi olanaksızdır.

Yetki yasasının iptalinin, bu yasaya dayanılarak çıkartılan KHK'lere etkisinin Anayasa'nın 153. maddesi çerçevesinde değerlendirilmesi uygun değildir. Çünkü, Anayasa'nın 153. maddesindeki "İptal kararları geriye yürümez." kuralına dayanarak, yetki yasasının iptaline ilişkin kararın, Resmî Gazetede yayımı gününe kadar çıkarılan KHK'lerin etkilenmeyeceği biçiminde bir ilke de konulamaz.

Bütün bu nedenlerle dayandığı yetki yasasının Anayasa'ya aykırılığı saptanan ya da iptaline karar verilen KHK'lerin, Anayasa'nın Başlangıç'ındaki "Hiçbir kişi ve kuruluşun, bu Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına çıkamayacağı", 2. maddesindeki "Hukuk devleti" ilkeleriyle 6. maddesindeki "Hiç kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz." kuralı ve KHK çıkarma yetkisine ilişkin 91. maddesiyle bağdaştırılmaları olanaksızdır.

Bir yetki yasasına dayanmadan çıkartılan, yetki yasasının kapsamı dışında kalan, dayandığı yetki yasasının Anayasa'ya aykırılığı saptanan ya da Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal edilen KHK'lerin anayasal konumları birbirinden farksızdır. Böyle durumlarda KHK'ler anayasal dayanaktan yoksun bulunduklarından içerikleri Anayasa'ya aykırı bulunmasa bile dava açıldığında iptalleri gerekir.

C- 557 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Anayasa'ya Aykırılığı Sorunu :

Dava dilekçesinde, 557 sayılı "Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Deniz Ticaret Odaları, Ticaret Borsaları ve Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Hükmünde Kararname"nin Anayasa'nın 2., 5., 6., 7., 10., 11., 33. 71., 87., 91., 135., 138., 153. ve 171. maddelerine aykırı olması nedeniyle iptaline karar verilmesi istenilmiştir. Ancak, 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 29. maddesi hükmü gereğince Anayasa Mahkemesi, Anayasa'ya aykırılık konusunda ilgililer tarafından ileri sürülen gerekçelere dayanmak zorunda değildir. İstemle bağlı kalmak koşuluyla başka bir gerekçe ile de Anayasa'ya aykırılık kararı verebilir.

Dava konusu edilen 557 sayılı Kanun Hükmünde Kararname 8.6.1995 günlü, 4113 sayılı Yetki Yasası'na dayanılarak çıkartılmıştır. KHK'nin dayandığı 4113 sayılı Yetki Yasası'nın dava konusu KHK'ye dayanak oluşturan bölümleri Anayasa Mahkemesi'nin 19.9.1995 günlü, Esas 1995/39, Karar 1995/45 sayılı kararıyla iptal edilmiştir.

Böylece, 557 sayılı KHK anayasal dayanaktan yoksun kalmıştır.

KHK'lerin yargısal denetimi bölümünde açıklanan nedenlerle Anayasa'ya aykırı görülerek iptal edilen 4113 sayılı Yetki Yasası'na dayanılarak çıkarılmış bulunan 557 sayılı KHK Anayasa'nın Başlangıç'ında yer alan kayıtsız şartsız Türk Milleti'nin olan egemenliği "...millet adına kullanmağa yetkili kılınan hiçbir kişi ve kuruluşun, bu Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına çıkamayacağı", 2. maddesindeki "hukuk devleti", 6. maddesindeki "Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz" ilkeleriyle, KHK çıkarma yetkisine ilişkin

91. maddesine aykırıdır. Bu gerekçe karşısında dava dilekçesinde ileri sürülen diğer aykırılık nedenleri üzerinde durulmaksızın KHK'nin iptali gerekir.

Güven DİNÇER, Haşim KILIÇ, Sacit ADALI, Lütfi F. TUNCEL ile Nurettin TURAN bu görüşe katılmamışlardır.

D- İptal Hükümünün Yürürlüğe Gireceği Gün Sorunu:

Anayasa'nın 153. maddesi ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 53. maddesi hükümleri uyarınca, yasa, kanun hükmünde kararname veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların belirli madde veya hükümleri iptal kararının Resmî Gazete'de yayımlandığı gün yürürlükten kalkar. Ancak, Anayasa Mahkemesi, iptal kararı ile meydana gelecek olan hukuksal boşluğu kamu düzenini tehdit veya kamu yararını ihlâl edici nitelikte görürse, doldurulması için iptal kararının yürürlüğe gireceği günü ayrıca kararlaştırabilir.

Eldeki işe ilişkin iptal kararı ile doğan boşluk, kamu düzenini tehdit ya da kamu yararını ihlâl edici nitelikte görülmediğinden iptal kararının yürürlüğe gireceği günün ayrıca belirlenmesine gerek bulunmamaktadır.

Güven DİNÇER, Haşim KILIÇ, Lütfi F. TUNCEL ile Nurettin TURAN bu görüşe katılmamışlardır.

VI- SONUÇ

A. 24.6.1995 günlü, 557 sayılı "Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Deniz Ticaret Odaları, Ticaret Borsaları ve Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Kanununda Değişiklik Yapılması Kanun Hükmünde Kararname"nin, Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Güven DİNÇER, Haşim KILIÇ, Sacit ADALI, Lütfi F. TUNCEL ile Nurettin TURAN'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

B. İptal kararı ile doğan boşluk kamu düzenini tehdit veya kamu yararını ihlâl edici nitelikte görülmediğinden iptal kararının yürürlüğe gireceği günün ayrıca belirlenmesine gerek olmadığına, Güven DİNÇER, Haşim KILIÇ, Lütfi F. TUNCEL ile Nurettin TURAN'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

20.9.1995 gününde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Yekta Güngör ÖZDEN	Güven DİNÇER	Selçuk TÜZÜN
Üye	Üye	Üye
Ahmet N. SEZER	Haşim KILIÇ	Yalçın ACARGÜN

Üye	Üye	Üye
Mustafa BUMİN	Sacit ADALI	Ali HÜNER
Üye		Üye
Lütfi F. TUNCEL		Nurettin TURAN

KARŞIOY YAZISI

Esas Sayısı : 1995/43

Karar Sayısı : 1995/46

I. Red Oyu Gerekçesi

İptal gerekçesi, yetki kanununun iptali halinde ona dayanırılarak çıkarılan KHK'lerin de başkaca bir Anayasaya uygunluk incelemesi yapılmasına gerek olmadan iptali gerektiği düşüncesine dayanmaktadır:

1- Anayasa Mahkemesi'nin 17.7.1990 tarihli ve E. 1990/1, K.1990/21 sayılı GAP kararında bu konu tartışılmış ve aşağıdaki görüş benimsenmiştir.

"Anayasa'nın 153. maddesinde, Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararlarının geriye yürüyemeyeceği öngörülmüştür. Geriye yürümezlik ilkesi, böylece, Anayasa yargısında benimsenen bir sistem olarak Anayasa'da da yer almıştır. Ancak öğretide, Anayasa Mahkemesi ve diğer yüksek mahkeme kararlarında, geriye yürümezlik ilkesine zaman zaman değişik yorumlar getirilmiştir. İptal kararları, idarî yargıda "bildirici" nitelikte olmasına karşılık günümüz Anayasa yargısında, "kurucu" nitelikte kararlardır. Bu yüzden, Anayasa Mahkemesi iptal kararlarının genelde idarî yargı kararları gibi geçmişe değil, geleceğe yönelik olması doğaldır. İptal kararının geriye yürümezliği ilkesi ve bu kararların sonuçları genelde yönetsel ve yargısal uygulamaya yönelik olmakta, anlam ve etkileri idarece kurulan yönetsel işlemler ya da yargı organları tarafından alınan kararlarla hayatiyet kazanmaktadır. Yönetsel işlemlere karşı açılan iptal davalarının idarî yargı, diğer uyuşmazlıkların adlî yargı yerinde görülmeleri sırasında sorun, yargısal çözüme kavuşmaktadır. Yetki yasalarına dayanılarak çıkarılan ve yapısı ve etkileri yönünden yasa benzeri bulunan KHK'lerin Anayasa'ya uygunluğunun denetlenmesi Anayasa Mahkemesi'nin görevi olduğundan yetki yasasının iptalinin, buna dayanan KHK'lere etkisi doğrudan Anayasa Mahkemesi'nin değerlendirme alanı içinde kalmaktadır.

Yetki yasasının iptalinin, buna dayanılarak çıkartılan KHK'lere etkisi konusunda tek ve kesin bir esas koymaya ve bu doğrultuda yorum yapmaya olanak yoktur. Olayın Anayasa Mahkemesi önüne getiriliş biçimi, yani iptal davası ya da itiraz yolu ile aykırılık savında bulunulmuş olması değişik sonuçlar ortaya çıkarabilir. Ayrıca, KHK'nin dayandığı yetki yasasının iptal gerekçesi, iptali istenen KHK'nin anayasal durumunu belirleyecektir. Bu bakımdan, öncelikle 3479 sayılı Yetki Yasası'nın Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptali gerekçesi üzerinde durmak gerekir."

Bu karar, yetki kanununun iptalinin, buna dayanan KHK'lerin mutlaka iptalinin gerektiği düşüncesini kabul etmemektedir.

İptal kararında KHK'nin dayandığı yetki kanununun iptali konusu dışında herhangi bir gerekçenin gözönünde tutulmaması ve tartışılmaması düşüncesine katılmıyorum.

2- Anayasa Mahkemesi'nin KHK'lerle ilgili davalarda yaptığı inceleme bir bütün olarak Anayasa'ya uygunluk denetimidir. Yoksa KHK'nin yetki yasasına göre incelenip denetlenmesi değildir.

Yetki yasasında verilen yetkinin varlığının ve sınırlarının tartışılması anayasal yetkinin ve unsurlarının tartışılmasıdır. Bu nedenlerle incelemenin yalnızca yetki yasasının yürürlüğü ile sınırlı tutulması, biçimsel unsurların öne çıkarılarak özün ihmalı ve sonuç olarak da anayasal denetimin daraltılmasıdır. Anayasa'ya uygunluk denetiminde, çeşitli yollardan Anayasa Mahkemesi önüne gelen konuların esastan incelenerek bunların üzerindeki Anayasa'ya aykırılık gölgesinin kaldırılması temel yorum kuralı olmalıdır. Bu amaçla incelemede şekil unsurlarını ve ön meseleleri olabildiğince azaltarak işin özünün incelenmesi yoluna gidilmelidir.

3- İptal davasına konu edilen KHK, çıkarılmasına yetki veren 4113 sayılı Yetki Kanunu iptal edilmeden önce ve yetki yasasının Anayasa'ya aykırılığı hususunda Anayasa Mahkemesi'nce herhangi bir tesbit yapılmadığı ve yetkinin eksiksiz var olduğu bir dönemde çıkarılmış ve yürürlüğe girmiştir.

Yetki yasaları, yasama organınca yürütmenin belirli konularda ve yasada öngörülen amaç, ilke ve süre ile sınırlı olarak yasal düzenleme yapmakla yetkili kılınmasıdır. Bu hususlar, Anayasamızın 87. ve 91. maddelerinde kurala bağlanmıştır.

Yürütme tarafından yasal düzenleme yetkisinin KHK olarak kullanılması yürütmenin diğer yetkilerinin kullanılmasından farklı değildir. Yetkinin, kullanıldığı gün yasal temeller ve sınırlar içinde kullanılmış olması yeterlidir. Yetkinin kullanılmasından sonra yetkili organın yetkisinin kaldırılması o organın daha önce yaptığı işlemleri yetki yönünden kusurlu hale getirmez. Ortada yetki yasasına dayanılarak ve yasal usullere göre konulmuş bir KHK vardır. Sırf daha sonra kalkan bir yetki nedeniyle KHK'nin Anayasa'ya aykırı sayılması yürütmeye verilen "yetki"nin doğasına ve devletin devamlılığı anlayışına aykırıdır.

4- Daha önce Anayasa Mahkemesi'nce iptal edilen 3911 sayılı Yetki Yasası'na dayanılarak çıkarılan pek çok KHK, (503, 508, 514, 520 ve 524 sayılı KHK'ler) dayandıkları yetki yasasının iptali gerekçesiyle iptal edildikleri halde Anayasa Mahkemesi'nce altı ay süreyle ayrıca yürürlükte bırakılmışlardır.

İptal edilen KHK'lere bir süre yaşam hakkı veren anlayış ile yetki yasasının iptalinden sonra ona dayanılarak çıkarılan KHK'lerin başka bir neden ve gerekçe aramadan iptali gereğini benimseyen anlayış birbirleriyle çelişki içindedirler.

5- Anayasamız, 146-153. maddeleri ile Anayasa'ya uygunluk denetiminde "dava" esasına dayanan bir denetim biçimini ve yargısal sistemi kabul etmiştir. Bu yüzden, Anayasa Mahkemesi, ancak, Anayasaca yetkili kılınan siyasal organlar veya mahkemelerce önüne getirilen davaları inceleyebilir. Anayasamız, Anayasa Mahkemesi'nce bir yasanın veya yasa kuralının iptali halinde benzeri bir yasa veya yasa kuralının talep olmadan kendiliğinden incelenip iptaline de imkan tanımamaktadır. Daha önce bazı örneklerde gördüğümüz gibi Yetki Yasası iptal edilmesine rağmen bu Yasaya dayanılarak çıkarılan bir çok KHK dava edilmediği için yürürlüktedir. Bu durum iptal öncesinde çıkarılan KHK'lerin Anayasa'ya aykırılık yönünden herhangi bir rahatsızlık yaratmadığı gerçeğini göstermektedir.

Yukarıdaki nedenlerle iptal kararını, yetki yasasının iptaline dayandıran ve her yönüyle Anayasa'ya uygunluk incelemesine yer vermeyen iptal kararına katılmıyorum.

Ayrıca, Kanun Hükmünde Kararnamenin Geçici 2. maddesi dışındaki maddelerinin Anayasanın herhangi bir kuralına aykırı bulmuyorum.

Bu nedenle iptal kararına karşıyım.

II- Kanun hükmünde kararnamenin Geçici 2. maddesinin iptali konusu ve konunun oylanması ile ilgili usul sorunları :

1- 557 sayılı KHK'nin Geçici 2. maddesi, oda ve borsaların 1995 yılı Ekim-Kasım aylarında yapılacak organ seçimleri ile Birliğin 1996 yılı Mayıs içinde yapılacak oda ve borsa konseyi üyelerinin ve Birlik Yönetim Kurulu seçimlerini bir yıl süreyle ertelemektedir.

Bu maddeyi aşağıda yazılı gerekçelerle Anayasa'ya aykırı buluyorum:

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarını düzenleyen Anayasa'nın 135. maddesinde meslek kuruluşları ile üst kuruluşlarının seçimlerinin yasal usullere göre yapılacağı öngörülmüştür.

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, demokratik devlet yapısı içinde yalnızca Anayasa'da düzenlenmiş konularda veya düzenlenmesi Anayasa'ca yasalara bırakılmış konularda ancak devlet müdahalesine tabi olabilirler. Bunun dışında bu kuruluşların, kuruluş, yapılanma, seçim ve yönetimleri kendi özgür iradelerine bırakılmış ve Anayasa koruması altında serbest bir alandır.

Yasa ile veya KHK ile bu organların seçime dayanan görev sürelerinin uzatılması, bu kurumların doğasına ve Anayasa'nın 135. maddesi ile tanınan özerkliğine aykırı düşmektedir. Ayrıca, devlet gücünün ve düzenleme yetkisinin kamu yararı için değil olaydaki gibi belirli kişi veya kişiler için kullanılması hukuk devleti kurallarına aykırılık oluşturur.

Bu nedenlerle KHK'nin Geçici 2. maddesinin iptali gerektiği düşüncesindeyim.

2- Ancak, Geçici 2. maddesinin iptali ile ve bunun dışındaki KHK maddelerine yönelik davanın reddi düşüncesinde ve oyunda olmama rağmen Geçici 2. madde hakkında açıkladığım oyum, uygulanan oylama tekniği yüzünden karara aksetmemiştir.

KHK'lerin, dayandıkları yetki kanunlarının iptali halinde hukuksal dayanaklarını kaybedecekleri gerekçesiyle 557 sayılı kararname bir bütün olarak kurulun incelemesine sunulmuş ve KHK maddeleri, kurulca tek tek irdelenmemiştir. Bunun sonucu olarak da Anayasa Mahkemesi, kararnamenin bütünü, Anayasa'ya uygunluğu yönünden ele alıp oylamıştır.

Uygulanan oylama biçimi aşağıdaki nedenlerle Anayasa'ya ve 2949 sayılı Yasa hükümlerine aykırıdır.

Anayasa Mahkemesi gerek iptal davası yoluyla gerekse itiraz biçiminde önüne getirilen Anayasa'ya aykırılık iddialarını incelerken Anayasa'nın 148.-152. maddelerinde düzenlenen usullere göre davanın ön-kabul şartlarını Anayasa'ya uygunluk denetiminden önce yapar. Davanın ön-kabul şartları ile ilgili olarak Anayasa'nın bu maddelerinde, "iptal için başvuru yetkisi", "başvuru süresi" ve "itiraz yoluna başvuranın uygulayacağı kural sınırlı olma" öngörülmüş ve düzenlenmiştir.

Mahkeme kararları ile Anayasa Mahkemesi'ne yapılacak başvurularda davanın esastan görülebilmesi için yeni ön şartlar kabul etmek ancak anayasakoyucu tarafından Anayasa kuralı olarak getirilebilir. Zira kural olarak Anayasa Mahkemesi'ne başvuru hakkı geniştir ve ancak Anayasa ile sınırlanabilir. Mahkeme kendi çalışma usullerini düzenlerken veya yargılama sırasında içtihadı yolla, davanın incelenebilmesi için yeni ön şartlar tesis edemez.

Olayımızda yetki kanunlarının iptali halinde buna dayanan KHK'lerin diğer konular incelenmeksizin Anayasa'ya aykırı olacağı yolunda çoğunluk görüşünden hareketle, bu görüş davanın incelenmesinde ön şart haline getirilmiş ve KHK bir bütün olarak oylanmıştır. Bu suretle kararnamenin değişik maddeleri hakkındaki Anayasa'ya uygunluk veya aykırılık görüşümüzün karara aksetmesi imkansız hale gelmiştir.

Bu nedenlerle oylama biçimi yüzünden iptal oyu veremediğim Geçici 2. maddenin Anayasa'nın 2. ve 135. maddelerine aykırılığını belirtmekle yetiniyorum.

Başkanvekili

Güven DİNÇER

KARŞIOY GEREKÇESİ

Esas Sayısı : 1995/43

Karar Sayısı : 1995/46

1- Çoğunluk gerekçesinde özetle; 4113 sayılı Yetki Yasası iptal edilmiş olduğundan buna dayanılarak çıkarılmış KHK'lerinde yasal dayanağı kalmayacağından esasın incelenmesine geçmeden iptali gerekir denilmektedir.

Dava konusu KHK'nin esasına geçilerek Anayasal denetimi yapılmalı idi. Salt "yasal dayanağı kalmadığı gerekçesinden" hareketle esasa geçmeden Anayasa'ya aykırı görüp iptal etmek mümkün değildir.

KHK'ler Anayasa'nın 91. maddesi gereğince yetki yasasında belirtilen çerçeve içinde çıkarılabilir. Yani KHK'yi çıkarma yetkisi bu yasa ile verilir. KHK'nin çıktığı tarihte yetki yasası yürürlükte olduğuna, yani buna dayanarak çıkarıldığına göre "yasal dayanaktan yoksundur" demek hukuka uygun düşmez. KHK hukuk alemine çıktığı tarihte yetki yasası var mıdır yok mudur buna bakılmalıdır. Yetki Yasası, KHK'ye bu hayatiyeti verdikten sonra yetki yasasının yürürlükten kaldırılması, süresinin sona ermesi KHK'nin yasal dayanaktan yoksun kaldığı anlamına gelemmez.

Aynı durum Yetki Yasasının Anayasa Mahkemesi'nce iptal edilmesi halinde de devam eder. "Dayanak" yönünden, bir yasanın yürürlükten kaldırılması, süresinin sona ermesi ya da iptal edilmesi arasında hiç bir fark yoktur. Bu üç halde de sonuçta yasa varmışçasına hukukî tasarrufta bulunulamaz. Ama yasa sona ermeden evvel doğan hukukî neticeler hayattadır ve varlığını devam ettirirler.

Ancak bu yasalara dayanılarak yapılan tasarruflar hakkında hukuka aykırılık gerekçesi ile dava açılmışsa yasal dayanak yönünden değil, esastan inceleme yapılarak varsa aykırılık iptal edilir.

Yetki Yasası esastan Anayasaya aykırı bulunarak iptal edilmiştir. Konusu, amacı, kapsamı ve ilkeleri yönünden tesbit edilen anayasal aykırılıklar ilgili KHK'leri de mutlaka etkiler. Yetki Yasasının belirtilen unsurlarındaki bu aykırılıklar KHK'lere intikal eder. Ama bu aykırılık "Yasal Dayanak" gibi şekli değil esasa ilişkin bir aykırılıktır. Bu da ancak KHK'nin esasına geçilerek yapılacak bir inceleme sonunda tesbit edilebilir.

Yetki Yasası'nın iptali nedeniyle KHK'nin yasal dayanağının kalmadığını söylemek, iptal kararının etkisini KHK'nin hukuk alanına çıktığı tarihe kadar çekmek anlamını taşır. Böyle bir anlayışa Anayasa'nın 153. maddesindeki iptal kararlarının geriye yürüyemeyeceği ilkesi izin vermez.

Bu nedenle KHK'nin esasının incelenmesine geçmeden sadece "Yasal Dayanaktan Yoksun Kalması" sebebine dayalı bir Anayasa'ya aykırılık gerekçesine katılmıyorum.

2- Anayasa'nın 153. maddesine göre, Anayasa Mahkemesi gereken hallerde iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilmektedir. 2949 sayılı Anayasa Mahkemesi'nin kuruluş yasasının 53. maddesinin beşinci fıkrası da kanun ya da kanun hükmünde kararnamenin iptali halinde meydana gelecek olan hukuki boşluk, kamu düzenini tehdit veya kamu yararını ihlâl edici bir durum yaratacaksa iptal hükmünün yürürlük tarihini erteleme konusunda mahkememize yetki vermektedir.

Esas Sayısı : 1995/43
Karar Sayısı : 1995/46

Gerek Anayasa gerekse kuruluş yasasının bu hükümlerine göre; iptal hükmünün yaratacağı hukukî boşluk kamu düzenini tehdit edecek boyutta ise Anayasa'ya aykırı da olsa iptal edilen yasa ya da kanun hükmünde kararnamenin verilen süre kadar yürürlüğünü sürdürmesi kamu yararı ve kamu düzeni yönünden uygun görülmüştür.

557 sayılı Kanun Hükmünde Kararname 5590 sayılı "Ticaret ve Sanayi Odaları, Deniz Ticaret Odaları, Ticaret Borsaları ve Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği" Kanunu'nda teşkilat, görev, faaliyet ve çalışan personel konularında önemli değişiklikler yapmakta, bu konudaki eski düzenlemeleri de ortadan kaldırmaktadır. 557 sayılı KHK ile getirilen yeni düzenlemeler de iptal kararıyla ortadan kaldırıldığına göre yukarıda sayılan bu kuruluşlar çalışmalarını, teşkilatını ve personele ödeyeceği ücretleri hangi yasa ya da KHK hükümlerine göre yürütecektir. Bu nedenle süre verilmesi gerekirdi. Zira yasa olmadığına göre görev ve yetkileri olmayan bu kuruluşların çalışmalarını sürdürmeleri mümkün değildir. Örneğin Ticaret Sicil Gazetesi'ni çıkarmakla görevlendirilen Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği bunu çıkaramayacak ve yeni kurulacak şirketler çalışmalarına başlayamayacaktır.

Bu nedenlerle süre verilmemesi yolundaki çoğunluk görüşüne katılmadım.

Üye

Haşim KILIÇ

KARŞIOY YAZISI

Esas Sayısı : 1995/43

Karar Sayısı : 1995/46

Üye Haşim KILIÇ'ın Esas: 1995/43, Karar: 1995/46 sayılı kararla ilgili karşıoy yazısının birinci bölümüne aynen katılıyorum.

Üye

Sacit ADALI

KARŞIOY YAZISI

Esas Sayısı : 1995/43

Karar Sayısı : 1995/46

1- Anayasa Mahkemesi'nin 20.9.1995 günlü, Esas: 1995/43, Karar: 1995/46 sayılı kararındaki iptal gerekçesi 8.6.1995 günlü, 4113 sayılı Yetki Kanunu iptal edilmiş olduğundan buna dayanılarak çıkarılan 24.6.1995 günlü, 557 sayılı KHK'nin de anayasal dayanağını yitirdiği, bu nedenle başkaca bir Anayasa'ya uygunluk incelemesi yapılmasına gerek kalmadan KHK'nin iptalinin gerekeceği düşüncesine dayanmaktadır.

Kanun Hükmünde Kararname çıkarılmasına yetki verilmesi, Anayasa'nın 87. ve 91. maddelerine dayanmaktadır. 87. maddede Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin görev ve yetkileri arasında "Bakanlar Kuruluna belli konularda Kanun Hükmünde Kararname çıkarma yetkisi vermek"te sayılmış, 91. maddede de, Kanun Hükmünde Kararname çıkarılmasına yetki veren yasada bulunacak ögeler belirtilmiş, bu maddenin son bendinde ise "kanun hükmünde kararnameler, Resmî Gazetede yayımlandıkları gün yürürlüğe girerler. Ancak, kararnamede yürürlük tarihi olarak daha sonraki bir tarih de gösterilebilir." hükmü getirilmiştir.

Anayasa'nın hiçbir hükmünde, "Yetki yasalarının iptali halinde, bu yetki yasalarının hukuken var olduğu dönemde, bu yasalara göre çıkarılmış kanun hükmünde kararnamelerin esasının incelenmesine gerek kalmadan iptal edileceği yolunda" doğrudan bir kural bulunmamaktadır. Bu husus çoğunluğun anayasal bir yorumu olarak ortaya çıkmaktadır.

Kanun hükmünde kararnameler çıktığı tarihte, yasal olan bir yetki yasasına göre çıkarılmaktadır. Bu yetki yasası o tarihte yürürlükte ve geçerlidir. Buna dayanılarak çıkarılan KHK'nin de bir hukuki dayanağı vardır. İptal veya itiraz yoluyla konu Anayasa Mahkemesi'nin önüne getirilip karar verilinceye kadar da bu kanun hükmünde kararname yürürlükte.

Burada asıl olan KHK'nin, çıktığı tarihte yasal olarak kabul edilen, bir yetki yasasına dayanıp dayanmadığıdır. İncelenmesi gereken esas unsur bu olmalıdır. Eğer yetki yasası yürürlükte ise, herhangi bir nedenle iptal edilmemiş ya da yürürlük süresi dolmamışsa, çıkarılmış KHK de Anayasal dayanağa oturmuş demektir. Sonradan o yetki yasasının yürürlükten kaldırılması ya da yürürlük süresinin sona ermesi KHK'nin anayasal dayanaktan yoksun kaldığı anlamına gelmez.

Ayrıca Yetki Yasası'nın iptali nedeniyle KHK'nin de anayasal dayanağının kalmadığı yolundaki görüş, iptal kararının etkisini KHK'nin çıkış tarihine kadar çekmek anlamını taşır. Halbuki Anayasa'nın 153. maddesinin beşinci bendinde "iptal kararları geriye yürümez" denilmektedir. Bu nedenle bu yoldaki bir kararın Anayasa'nın 153. maddesinin belirlediği kuralla da bağdaşmadığı görüşündeyiz.

8.6.1995 günlü, 4113 sayılı Yetki Yasası esastan incelenerek, kararda belirtilen nedenlerle Anayasa'ya aykırı bulunmuştur. Bu husus elbetteki, bu yetki yasasına dayanılarak çıkarılan KHK'leri de etkileyecektir. Ancak bu durum esasa geçilmeden anlaşılamaz. Konunun esasa geçilerek incelenmesi ve varsa Anayasa'ya aykırılıkların bu evrede ortaya konulması gerekirdi.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu 557 sayılı KHK'nin esasının incelenmesine geçilerek anayasal denetiminin yapılması ve Anayasa'ya aykırı bir yönü varsa iptal edilmesi gerekirdi. Yalnızca KHK'nin yasal dayanağını teşkil eden 4113 sayılı Yetki Yasası'nın iptal edilmiş olması nedeniyle, "Anayasal dayanaktan yoksun kalındığı" gerekçesine dayanılarak, işin esasına geçilmeden iptal kararı verilmesinde isabet görülmemektedir.

Aynı konuda üzerinde durulmasını gerekli gördüğümüz bir başka hususta Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığının başlangıç tarihidir. Anayasa'nın 153. ve 2949 sayılı Yasa'nın 53. maddelerinde açıkça "Anayasa Mahkemesi'nin kararları kesindir. İptal kararları gerekçesi yazılmadan açıklanamaz." denilmektedir.

Anayasa'nın 153. maddesinin son bendi "Anayasa Mahkemesi kararları Resmî Gazetede hemen yayımlanır ve yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzelkişileri bağlar." hükmünü içermekte, 2949 sayılı Yasa'nın 53. maddesinin üçüncü bendi de "...Anayasa Mahkemesince Anayasaya aykırı olduğundan iptaline karar verilen kanun, kanun hükmünde kararname veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü veya bunların belirli madde veya hükümleri, iptal kararının Resmi Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar." biçimindedir.

2949 sayılı Yasa'nın 53. maddesinin birinci fıkrasındaki "Anayasa Mahkemesi kararları gerekçeli olarak yazılır. Kararlar, inceleme veya yargılamaya katılan başkan ve üyeler tarafından imzalanır. Muhalif kalanlar, kararda muhalefet sebeplerini açıklarlar. Kararlar ilgililere bu şekilde tebliğ olunur." hükmü, sadece alınan

kararların ilgililere duyurulması ile ilgili bir hükümdür. Ancak kesin olan Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığı:

"Anayasa Mahkemesi kararları gerekçesi yazılmadan açıklanamaz."

"Kanun, kanun hükmünde kararname veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir...."

"İptal kararları geriye yürümez."

Hükümleri karşısında, kararın Resmî Gazete'de yayımlandığı tarihten başlamaktadır. Gereken hallerde Mahkeme iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi, kararın Resmî Gazete'de yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçmemek üzere, ayrıca kararlaştırmaktadır.

Bu durumda Anayasa Mahkemesi'nin bizzat kendisi de, 153. maddenin açıklığı karşısında, henüz Resmî Gazete'de yayımlanarak kesinleşmemiş ve bir bakıma bağlayıcılığı başlamamış olan bir kararını, başka bir kararının dayanağı yapamaz. Hele hele olayımızda olduğu gibi Yetki Kanunu'nun iptalini dayanak yaparak KHK için verdiği bir kararı, Yetki Kanunu'nun iptaline ilişkin esas karardan önce yayımlayarak yürürlüğe koyamaz. Nitekim, 4113 sayılı Yetki Yasası ile ilgili 19.9.1995 günlü, Esas 1995/39, Karar 1995/45 sayılı kararın henüz gerekçesi yazılmamış ve Resmî Gazete'de yayımlanmamıştır. Bu karar esas alınarak, 557 sayılı KHK hakkında oyçokluğuyla alınan 20.9.1995 günlü, Esas 1995/43, Karar 1995/46 sayılı kararın ise gerekçesinin yazımı ve Resmî Gazete'de yayımı Anayasa'nın 153. ve 2949 sayılı

Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Yasa'nın 53. maddeleri ile de bağdaşamaz.

24.6.1995 günlü ve 557 sayılı KHK'nin esasına girilmeden iptaline ilişkin çoğunluk görüşüne bu nedenle de katılmıyoruz.

2- Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü bendi "Kanun, kanun hükmünde kararname veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez." hükmünü içermektedir.

Anayasa'nın 149. maddesinde de, Anayasa Mahkemesi'nin çalışma ve yargılama usullerinin yasayla düzenleneceği hükme bağlanmış, bu hüküm uyarınca da 2949 sayılı "Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun" çıkarılmıştır.

2949 sayılı Yasa'nın 53. maddesi "Anayasa Kararları" başlığını taşımaktadır. Bu maddenin üçüncü ve dördüncü bentlerinde aynen:

"Gerekli görüldüğü hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, iptal kararının Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez.

Anayasa Mahkemesi bir kanun, kanun hükmünde kararname veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün veya bunların belirli hükümlerinin iptali halinde meydana gelecek olan hukukî boşluğu kamu düzenini tehdit veya kamu yararını ihlal edici mahiyette görürse, yukarıdaki fıkra hükmünü uygular ve boşluğun doldurulması için Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı ile Başbakanlığa bilgi verir." denilmiştir.

Anayasa Mahkemesi'nce 557 sayılı "Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Deniz Ticaret Odaları, Ticaret Borsaları ve Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"nin oyçokluğuyla iptaline karar verilmiştir. Bu iptalle birlikte, yeni bir düzenleme yapılması için süre verilmesi de, gene oyçokluğuyla reddedilmiştir.

557 sayılı KHK ile 5590 sayılı "Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Deniz Ticaret Odaları, Ticaret Borsaları ve Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Yasası"nın kimi maddelerinde değişiklik yapılmıştır. Bu KHK'nin iptali ile 5590 sayılı Yasa'nın ilgili maddeleri yürürlüğünü kaybetmekte, bu maddelerle düzenlenen konularda açıkta kalmaktadır.

Bu biçimde 2949 sayılı Yasa'nın 53. maddesinin dördüncü bendinde sözü edilen kamu düzeni veya kamu yararını ihlal edecek nitelikte bir hukuki boşluk doğmaktadır. Doğan bu hukukî boşluğun giderilmesi için yasama organına yeni bir yasal düzenleme için süre verilmesi gerekirdi.

Bu nedenle süre verilmesine gerek olmadığı yolundaki çoğunluk görüşüne katılmıyoruz.

Esas Sayısı : 1995/43
Karar Sayısı : 1995/46

Üye

Lütfi F. TUNCEL

Üye

Nurettin TURAN